

BIOTIPOPSIHOLOGIE

Tipologia se referă la gruparea subiecților umani în tipuri pe baza unor caracteristici comune.

În funcție de natura caracteristicilor de grupare se disting:

- tipologii morfologice – grupare după caracteristici morfologice (fizice)
  - exemplu: rasele umane
- tipologii psihologice – grupare după caracteristici psihologice
  - exemple:
    - tipologia clasică a celor patru tipuri de temperament:
      - tipul sangvinic: extrovertit și stabil emoțional
      - tipul coleric: extrovertit și instabil emoțional
      - tipul melancolic: introvertit și instabil emoțional
      - tipul flegmatic: introvertit și stabil emoțional
- tipologii mixte – se bazează pe două idei
  - anumite caracteristici morfologice se corelează invariabil cu caracteristici psihologice specifice
  - caracteristicile morfologice și psihologice determină o predispoziție pentru afecțiuni specifice
    - exemplu:
      - tipologia lui Hipocrate
        - tipul ftizic
          - morfologic: aspect longilin
          - psihologic: temperament melancolic
          - predispoziție: tuberculoză
        - tipul apopleptic
          - morfologic: aspect picnic
          - psihologic: extrovertit, bine dispus, optimist
          - predispoziție: accidente vasculare cerebrale

Tipologia actuală:

În prezent se folosește o tipologie psihologică reprezentată de tipurile de comportament. Acest termen a fost propus de Jenkins care a identificat caracteristici psihologice comune la pacienții cu infarct miocardic acut (presiunea timpului, implicare excesivă în muncă și competitivitate crescută). Aceste caracteristici au fost reunite sub termenul de “tipul A de comportament. Opusul acestui tip, denumit de Jenkins ca “tipul non-A de comportament” a fost descris drept delăsare, lipsă de interes și inițiativă, plictiseală.

În prezent tipul A a fost descris mai ampu și s-au descris și alte tipuri de comportament:

- Tipul A:
  - Caracteristici psihologice comune pacienților cu infarct miocardic acut:
    - Caracteristici cognitive:
      - nevoie permanentă de succes și control
      - gândire la modul "trebuie să ..."
    - Caracteristici afective:
      - Stare permanentă de tensiune (anxietate liber flotantă)
    - Caracteristici comportamentale
      - voce puternică cu timbru grav
      - tendința de "a-ți lua vorba din gură"
      - vorbire în ritm accelerat
      - gesturi ample și rapide
      - mers rapid
      - executarea concomitentă a mai multor lucruri
  - Substrat neorifiziologic – exces de catecolamine (adrenalină și noradrenalină)
- Tipul B – este echivalentul Tipului non-A descris de Jenkins
- Tipul C
  - Caracteristici psihologice comune ale bolnavilor cu cancer
    - Caracteristici cognitive:
      - nevoie permanentă de bună înțelegere (armonie)
      - tendință de a-i supraevalua pe cei din jur
      - tendință de a se subevalua pe ei înșiși
    - Caracteristici afective:
      - anhedonie – incapacitatea de a se bucura
      - alexitimie – incapacitatea de a-și exterioriza și descrie emoțiile
    - Caracteristici comportamentale:
      - lipsă de inițiativă
      - pasivitate
      - sugestibilitate crescută
  - Substrat neorifiziologic – hipofuncție hipotalamică cu hiperfuncție tiroidiană consecutivă și secreție crescută de cortizol (consecutivă secreției crescute de ACTH)
- Tipul D
  - Vulnerabilitate crescută la stresori
  - Are drept trăsătură centrală ambivalența:

- Pe plan cognitiv: indecizie
- Pe plan afectiv: reacții afective contrare, nepredictibile
- Pe plan comportamental: nehotărâre, comportament ezitant